

Gezond@Breda

Nota Lokaal Beleid
Volksgezondheid
2012 t/m 2015

Voorwoord

Gezond leven, gewoon doen! Daar ga ik voor.

Deze notitie vertrekt vanuit de gedachte dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen gezondheid. Dat neemt niet weg dat de gemeente daar ook een rol bij speelt. Onze inzet is erop gericht te zorgen dat inwoners van Breda 'gezond zijn, gezond blijven en gezond gaan leven'. Uiteraard doen wij daarbinnen ook wat wettelijk van ons gevraagd wordt, zoals bijvoorbeeld het treffen van maatregelen die verspreiding van infectieziekten moeten voorkomen.

De jeugd in Breda moet een gezonde basis krijgen. De jongeren in de stad verdienen het om te weten en te ervaren wat gezond leven is. Fit zijn betekent dat je beter mee kunt in de maatschappij, minder risico tot uitval op school en zelfverzekerder bent. Kortom we werken aan optimale omstandigheden om talenten te ontwikkelen.

Wij kunnen dit niet alleen. Daarom vraag ik partners in de stad om dit samen met ons te doen. Samen gaan we voor een gezonde stad Breda. Bestaande samenwerkingsverbanden behouden we, maar we nodigen ook nieuwe partners uit om aan te sluiten. De partijen hoeven niet perse uit de gezondheidshoek te komen. Juist een brede en gezamenlijke aanpak leidt tot verrassende ideeën en oplossingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de voedingsindustrie of onderwijs zoals we in het programma JOGG doen (Jongeren Op Gezond Gewicht).

Om die reden is deze nota nog geen kant en klaar programma, maar het biedt een kader waarbinnen we gekozen hebben de belangrijkste gezondheidsproblemen van de komende periode aan te pakken: overgewicht, depressie en diabetes. Dat doen we door prioriteit te geven aan het thema 'Voeding & Beweging'.

Ik zie er naar uit om samen met partners de komende jaren te werken aan een gezonde stad.

Saskia Boelema
Wethouder Volksgezondheid

Inhoud

1.	Inleiding	7
2.	Visie en doelen	8
3.	Een gezonde omgeving	10
4.	Bereikbare en toegankelijke voorzieningen	12
5.	Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)	13
6.	Uitvoering beleid	16
Bijlage	Plan van aanpak JOGG Heuvel	21

1. Inleiding

Vertrekpunt nota

In de afgelopen beleidsperiode (2008 t/m 2011) is gewerkt aan zeven gezondheidsproblemen. Dit waren preventie van roken, overgewicht, schadelijk alcoholgebruik, diabetes, depressie, seksueel overdraagbare aandoeningen en psychosociale problematiek. Medio 2011 hebben we ons gezondheidsbeleid geëvalueerd en is de huidige gezondheidssituatie van de Bredase burgers in beeld gebracht. Er zijn de afgelopen jaren goede resultaten geboekt en de algemene conclusie is dat het ingezette beleid een goede basis biedt om op voort te bouwen. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie zijn:

- Kies geen nieuwe speerpunten,
- Zorg voor een basispakket aan inzet en interventies waarmee gewerkt kan worden aan gezondheidsvraagstukken,
- Breng focus aan door op maximaal twee thema's extra in te zetten,
- Werk niet met grote projectsubsidies maar werk binnen bestaande budgettaire kaders,
- Bouw door op reeds gerealiseerde samenwerkingsverbanden en zoek naar mogelijkheden voor samenwerking met de zorgverzekeraar.

De nu voorliggende nota Gezond@Breda volgt de aanbevelingen uit de evaluatie op. We kiezen niet voor nieuwe speerpunten, maar zorgen voor een basispakket aan inzet en interventies waarmee we aan de speerpunten uit de vorige beleidsperiode verder werken.

In de afgelopen beleidsperiode zijn successen geboekt met het integraal werken. De JOGG aanpak is hier een goed voorbeeld van. Op deze successen bouwen we de komende beleidsperiode voort en in het bijzonder op de JOGG aanpak. We brengen focus aan en kiezen voor één thema waar we met de JOGG aanpak extra op inzetten. Dit is het thema 'Voeding&Beweging'.

De gemeente is volgens de Wet publieke gezondheid verantwoordelijk voor de uitvoering van de publieke gezondheidszorg, waaronder de jeugdgezondheidszorg, ouderengezondheidszorg en infectieziektebestrijding vallen. De taken die daarmee aan de gemeente zijn opgedragen zijn preventief van karakter, de gemeente beschermt, bewaakt en bevordert de gezondheid van haar burgers.

De landelijke nota gezondheidsbeleid is in 2011 vastgesteld. De eigen verantwoordelijkheid van burgers staat hier centraal; gezondheid moet weer iets van de mensen zelf worden. Bewegen krijgt prioriteit en de inzet is vooral gericht op de jeugd. Onze visie op gezondheidsbeleid heeft veel raakvlakken met het landelijke beleid. Aansluiting van het lokale beleid op het landelijke is hiermee relatief eenvoudig gemaakt.

Samenvattend, wij bouwen met ons beleid voort op de successen uit voorgaande jaren met bijzondere aandacht voor het thema 'Voeding&Beweging'. We sluiten aan op het landelijke beleid en uiteraard voldoen we ook aan de verplichtingen die de Wet publieke gezondheid stelt aan gemeenten.

Leeswijzer

In hoofdstuk twee verwoorden wij onze visie op gezondheid en de daaruit voortvloeiende doelstellingen. In de hoofdstukken drie, vier en vijf, laten we zien hoe en met wie we werken aan de gestelde doelen. In hoofdstuk zes, het laatste hoofdstuk gaan we in op de uitvoering van het beleid.

2. Visie en doelen

Visie

Met de vaststelling van de notitie Meedoen@Breda wordt de gemeentelijk visie op het meedoen van burgers verwoord. Alle Bredanaars doen met al hun capaciteiten naar vermogen mee aan de maatschappij van nu en morgen. Met de inzet van de participatieladder worden burgers uitgedaagd hun talenten ten volle te benutten voor zichzelf en voor de omgeving. Van mensen wordt gevraagd voor zichzelf te zorgen en voor elkaar te zorgen.

Zorgen voor jezelf begint met zorgen voor de eigen gezondheid. Juist hier geldt dat burgers eerst en vooral zelf verantwoordelijk zijn voor de eigen gezondheid. De gemeente wil en kan niet de zorg en verantwoordelijkheid overnemen. Gezondheid is bij uitstek iets van mensen zelf. Daar waar burgers die verantwoordelijkheid niet of onvoldoende nemen zal de gemeente zoeken naar mogelijkheden om hen te stimuleren de zorg voor de eigen gezondheid (weer) te nemen. We zullen in een zo vroeg mogelijk stadium de ondersteuning bieden waar die nodig is gericht op het bevorderen van gezond gedrag.

Wij willen voorkomen dat mensen blootgesteld worden aan zaken die de gezondheid bedreigen, zodat gezonde mensen ook gezond blijven. Daarom investeren we in een gezonde leefomgeving, waar het goed toeven is en de kans om ziektes op te lopen minimaal is. Ook zorgen we ervoor dat ziektes die overdraagbaar zijn snel worden opgespoord, zodat verspreiding ervan voorkomen wordt.

In de gezonde leefomgeving zijn voorzieningen bereikbaar en toegankelijk. Dit realiseren we vanuit andere beleidsvelden. Zo verbinden we gezondheidsdoelen slim met andere beleidsdoelen.

De GGD brengt voor ons in beeld hoe het is gesteld met de gezondheid van onze burgers en welke gezondheidsproblemen dreigen. Vanuit die kennis geven we de komende vier jaar prioriteit aan het thema 'Voeding & Beweging'. Gezonde voeding en voldoende beweging draagt bij aan preventie van *overgewicht, depressie en diabetes*. Wij besteden hierbij vooral aandacht aan het realiseren van een gezonde basis voor de jeugd, zodat zij in staat is gezonde keuzes te maken, zodat de kans op overgewicht onder jongeren in de toekomst wordt geminimaliseerd.

Om een gezonde basis te bieden en daarbij extra aandacht te geven aan het thema 'Voeding & Beweging' hebben we medewerking nodig van een groot en divers aantal partijen. We dagen iedereen uit, individuele burgers én partners samen met ons Breda gezonder te maken.

Algemene doelstelling

Vanuit onze wettelijke taak op het gebied van de publieke gezondheid formuleren wij onze algemene doelstelling. Deze luidt:

- *De gemeente Breda stelt zich ten doel de gezondheid van de Bredase burgers zo optimaal mogelijk te beschermen, te bewaken en te bevorderen.*

Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en sociaal welbevinden en niet louter de afwezigheid van ziekte of gebrek. Het gaat dus niet alleen om de lichamelijke gezondheid, maar ook om geestelijke en sociale gezondheid.

Vertaling naar concrete doelen

We vertalen de algemene doelstelling naar drie concrete doelen, waarbij bij twee doelstellingen het accent ligt op 'het beschermen en bewaken van de gezondheid' en bij één doelstelling het accent ligt op het bevorderen van de gezondheid:

- In Breda hebben we een gezonde leefomgeving; een omgeving die veilig is én uitdaagt om te bewegen, te spelen en te recreëren.
- In Breda zijn voorzieningen op het terrein van zorg, welzijn en sport bereikbaar en toegankelijk en is een basispakket aan inzet en interventies beschikbaar waarmee ingespeeld kan worden op actuele gezondheidsvraagstukken.
- Een toename van het aantal kinderen en jongeren dat dagelijks groente en dagelijks fruit eet.

In de volgende hoofdstukken wordt aangegeven hoe en vanuit welke beleidsvelden aan deze doelen wordt gewerkt.

3. Een gezonde omgeving

Een gezonde leefomgeving is veilig en daagt uit om te bewegen, te spelen en te recreëren. Hoe we werken aan een veilige omgeving en vervolgens aan een omgeving die uitdaagt laten we hieronder zien.

Een veilige omgeving

Een veilige inrichting van onze buitenruimte draagt bij aan de gezondheid van burgers. Zo zorgt een goed onderhouden rioleringsstelsel ervoor dat verspreiding van infectieziekten voorkomen worden. Datzelfde geldt voor onze afvalverwerking. Milieu- en verkeersmaatregelen en het beheer van de buitenruimte zijn allemaal gericht op gezondheidsbescherming en –bewaking.

De inzet vanuit de beleidsvelden milieu, verkeer en vervoer, openbare ruimte met aandacht voor gezondheid zetten we de komende jaren onverminderd voort. Hierbij gaan we wel, meer dan voorgaande jaren, na wat burgers zelf kunnen doen.

Diverse taken ter bescherming en bewaking van de gezondheid van burgers hebben we ondergebracht bij de GGD West-Brabant. Zo treft de GGD maatregelen die verspreiding van infectieziekten moeten voorkomen, inclusief tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen. Bron- en contactopsporing horen hier ook bij. Ook is de GGD verantwoordelijk voor Medische Milieuzorg en de Technische Hygiënezorg bij met name de kinderdagverblijven, gastouders en peuterspeelzalen. Wat betreft de technische hygiënezorg voert de GGD voert inspecties uit en rapporteert hierover aan de gemeente. De gemeente handhaaft. Onlangs is de gemeente beoordeeld door de Inspectie van het Onderwijs en heeft de A-status verkregen. Dit houdt in dat we aan alle wettelijke eisen voldoen.

Daarnaast zorgt de GGD voor inzicht in de gezondheidssituatie van de Bredase bevolking. Zo verwerft de GGD inzicht in de gezondheidssituatie van de bevolking. Dit doet zij onder meer door jaarlijks een gezondheidsenquête uit te zetten onder één van de vier leeftijdsgroepen van de bevolking (0-12 jarigen, 12-19 jarigen, 19-65 jarigen en 65-plussers). Daarnaast vraagt de GGD belangrijke informatie op uit andere monitors, zoals bijvoorbeeld de gemeentelijke wijkmonitor en trendrapportages van Novadic-Kentron. Ook vroegtijdige opsporing van specifieke stoornissen onder bijvoorbeeld jeugdigen of ouderen is een taak van de GGD en geeft een beeld van ontwikkelingen in de gezondheidssituatie van burgers.

Op grond van de informatie die de GGD verzamelt adviseert zij de gemeente over ontwikkelingen in de gezondheid van burgers in alle leeftijdscategorieën, zodat we hierop tijdig in kunnen spelen.

De gemeente maakt met de GGD afspraken over de levering van diensten en uitvoering van activiteiten uit het basistakenpakket op lokaal niveau. Deze preventieactiviteiten dienen in lijn te zijn met het gemeentelijke beleid en ingebracht te worden in de lokale programma's die worden uitgevoerd. Ook speelt de GGD vanuit het basistakenpakket in op actuele ontwikkelingen die zich gedurende een beleidsperiode kunnen voordoen.

Vanuit dit basistakenpakket draagt de GGD bij aan het programma 'Jeugd & Alcohol'. In het kader van het beleid Integrale Veiligheid en Verslavingszorgbeleid zetten we het programma 'Jeugd & Alcohol' de komende jaren voort. We gaan na wat de mogelijkheden zijn goede ervaringen uit het regionale project 'Think before you drink' lokaal te benutten. Het effect dat we willen bereiken is dat jongeren onder de 16 jaar geen alcohol meer drinken en 16+ jongeren matig of geen alcohol nuttigen.

Een omgeving die uitdaagt

De inrichting van de woonomgeving is van invloed op de gezondheid en het gezondheidsgedrag van de inwoners. In een groene en verkeers- en sociaal veilige woonomgeving zijn mensen eerder geneigd te gaan bewegen; deze nodigt uit tot fietsen en lopen en is voor kinderen aantrekkelijk om buiten te spelen. Actief bezig zijn is het makkelijkste vol te houden als het past in de dagelijkse routine.

In de gemeentelijke visie openbare ruimte staat de gebruiker centraal. In het activiteitenprogramma openbare ruimte zijn projecten opgenomen die tevens bijdragen aan gezondheid, zoals: vervanging en herinrichting van speelplekken en kunstgrasvelden, het aanbrengen en verbeteren van voetpaden, het aanleggen van oversteekplaatsen en het verbeteren van fietspaden.

Zowel met het Actieplan Spelen, dat we ontwikkelen als onderdeel van Jong@Breda als met ons sportbeleid dragen bij aan een omgeving die uitdaagt tot buiten spelen en bewegen. We kiezen voor kwaliteit; centrale speel- en ontmoetingsplekken en sportvoorzieningen in de openbare ruimte. Breda heeft al diverse trapveldjes, Cruyff Courts en NAC Breda veldjes. Het beleid tot aanleg en ontwikkeling van dit type voorzieningen zetten we voort.

We kiezen voor meer natuurlijke speelplekken (zoals spelen met water) in plaats van speeltoestellen en meer voorzieningen voor jongeren in de openbare ruimte. Tenslotte kiezen we voor een gedeelde en herkenbare ruimte; gebruikers delen samen de ruimte; zoveel mogelijk soorten gebruik naast elkaar; dat betekent minder afgezette speelplekken en speciale locaties.

In het kader van mobiliteit is er aandacht voor alcoholgebruik (rij alcohol vrij) en tijdens de jaarlijkse mobiliteitsweek promoten we het fietsen (www.breda.nl/briets). Tevens is er aandacht voor het 'verkeer naar school' waarbij we lopen en fietsen promoten (groene voetstappen).

Ook in het kader van wijkontwikkeling werken we aan de inrichting van een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, die uitnodigt tot buiten spelen, wandelen, fietsen.

De komende jaren blijven we werken aan een omgeving die uitdaagt tot gezond gedrag, waarbij we, gelet op de eigen verantwoordelijkheid van burgers nadrukkelijk nagaan wat burgers zelf kunnen doen aan een gezonde leefomgeving.

4. Bereikbare en toegankelijke voorzieningen

We willen dat zorg-, welzijn- en sportvoorzieningen bereikbaar en toegankelijk zijn. Dit betreft niet alleen voldoende fysieke voorzieningen. Voorzieningen moeten ook betaalbaar zijn en aansluiten op de vraag/behoefte van onze bewoners. Hiervoor is een basispakket aan inzet en interventies nodig zodat ingespeeld kan worden op de vraag en op actuele gezondheidsvraagstukken.

Bereikbare en toegankelijke voorzieningen

Samen met partners maken wij ons sterk voor een stad waarin wonen, welzijn en zorg goed geregeld is en voor iedereen bereikbaar. We werken hier via verschillende beleidsvelden aan. De programma's en activiteiten die bijdragen aan een bereikbaar en toegankelijk voorzieningenniveau vloeien voort uit de nota's Meedoen@Breda, Verzilvering@Breda, Sportimpuls, Jong@Breda, Stedelijk Kompas, Vrijwilligersbeleid@Breda, Uitvoeringsplan informele zorg, het Programma Wijkontwikkeling 2.0. Vanuit deze beleidsvelden is vooral ook aandacht voor het psychische en sociaal welbevinden van mensen.

Bij de uitvoering van de plannen en activiteiten die voortvloeien uit de diverse beleidsvelden hebben we aandacht voor gezondheid en werken we vanuit de verschillende disciplines samen. Drie voorbeelden schetsen we hieronder.

Voorbeeld 1. Sportimpuls

Eén van de uitgangspunten van het nieuwe sportbeleid is 'Een actieve en gezonde stad'. Het sportbeleid draagt daarmee in de volle breedte bij aan de gezondheid van burgers. De samenwerking tussen sport en gezondheid leidt tot synergie:

- Zowel in beleid als in de uitvoering werken gezondheidsorganisaties en sportorganisaties samen.
- Deelname vanuit sport in de JOGG aanpak (zie hfst 5) is geborgd.
- Breda-actief participeert in het programma Jeugd & Alcohol.
- Projecten als 'lekker fit', 'Hoge Vucht beweegt' worden uitgevoerd nadat afstemming heeft plaatsgevonden met gemeente en andere partners.
- De inzet van combinatiefunctionarissen in het primair onderwijs leidt tot een samenhangend, gevarieerd naschools sportaanbod, passend bij het profiel van de wijk. We willen het bewegingsonderwijs een kwaliteitsimpuls geven.

Voorbeeld 2. Jong@Breda

Jeugd en ouders vinden het CJG dichtbij en kunnen er terecht om antwoorden te vinden op hun vragen over opvoeden en opgroeien. Het CJG beschikt over competente professionals die beschikbaar zijn voor het onderwijs, ouders en kinderen. Hun ondersteuning is gericht op het creëren van kansen en het versterken van eigen kracht. Het CJG gaat in op vragen van jeugd en ouders die betrekking hebben op gezondheid.

In Breda maakt de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (0-19 jaar) integraal onderdeel uit van het CJG, De JGZ organisaties werken hierbinnen met vele partners samen om kinderen/jongeren en hun ouders integraal te kunnen ondersteunen. De GGD en Thuiszorgorganisaties zorgen ervoor dat de overdracht van de zorg van 0-4 jarigen naar 4-19 jarigen naadloos is.

Voorbeeld 3. Armoedebeleid

In het kader van het gemeentelijke armoedebeleid wordt aan kinderen in gezinnen met een laag inkomen in bijzondere gevallen een tegemoetkoming in de kosten verstrekt voor goederen of diensten als dit bijdraagt aan de gezondheid van de kinderen. Hulpverleners die constateren dat een bijdrage nodig is kunnen dit voor een gezin aanvragen bij de gemeente. De hulpverleners stellen de noodzaak vast. De tegemoetkoming kan variëren van nieuwe schoenen, speelgoed of kleding tot een bijdrage voor deelname aan (beweeg)activiteiten.

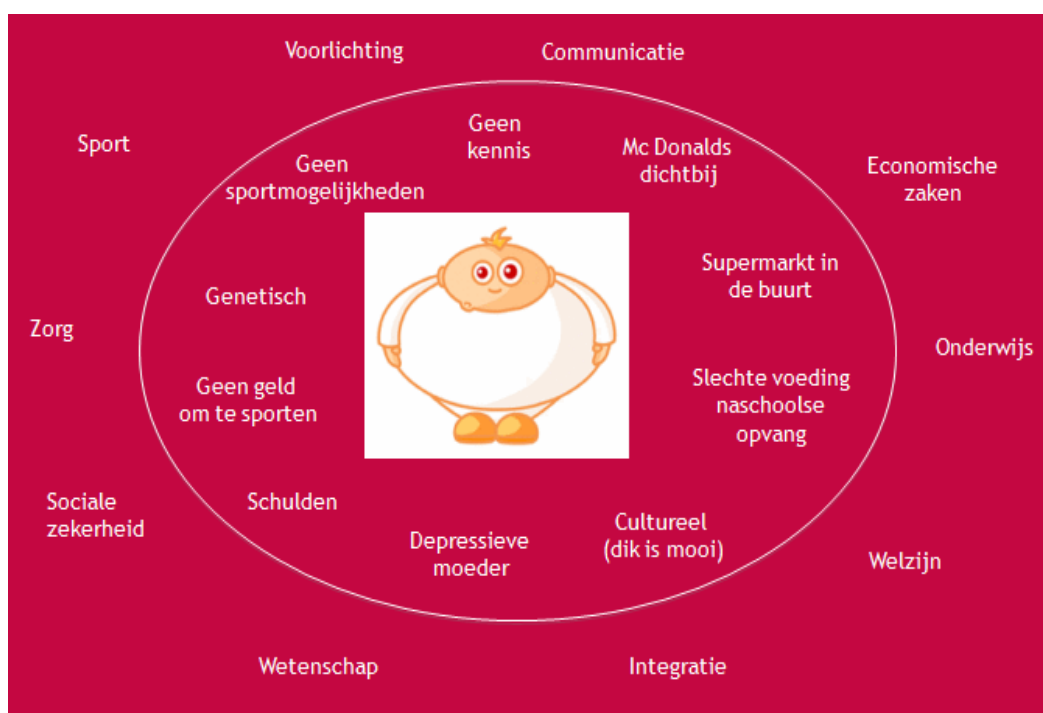
5. Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

JOGG Breda

Overgewicht en vooral obesitas worden in verband gebracht met verschillende chronische aandoeningen zoals diverse vormen van kanker, hart- en vaatziekten en diabetes (Diabetes Mellitus type 2). Daarnaast kan overgewicht samengaan met lichamelijke beperkingen en psychosociale problemen, zoals depressie bij volwassenen of gepest worden bij kinderen. Overgewicht en obesitas hangen dan ook samen met een hogere sterftekans en verminderde kwaliteit van leven. De levensverwachting voor een 20-jarige met obesitas is 4,5 jaar korter dan voor een 20-jarige met een gezond gewicht.

Overgewicht neemt met de jaren toe. Dit geldt ook voor de Bredase burgers. Een ongezonde leefstijl ombuigen in een gezonde is moeilijk. Veel mensen lukt dat niet of slechts met veel moeite. We willen daarom vooral inzetten op het stimuleren van gezond gedrag van kinderen en jongeren. Hier hoort bij dat jongeren ook leren 'neen' te zeggen tegen verleidingen, zoals bijvoorbeeld teveel snoep, zoete frisdrank en ongezonde snacks waar ze mee in aanraking komen, want die zijn niet weg te denken uit onze maatschappij.

Gezonde voeding in combinatie met voldoende bewegen is de beste manier om overgewicht te voorkomen. Dit betekent overigens niet dat alleen maar activiteiten en maatregelen worden getroffen die betrekking hebben op gezonde voeding en beweging. Onderliggende oorzaken (zie illustratie) die ertoe leiden dat mensen er niet toe komen gezond te eten en voldoende te bewegen zullen waar nodig ook aangepakt worden.

De komende beleidsperiode richten we ons op het thema 'Voeding&Beweging'. De illustratie hierboven laat zien dat oorzaken van overgewicht divers zijn. Een geïntegreerde aanpak vanuit diverse beleidsvelden (zie de buitenste schil) is nodig als we overgewicht willen terugdringen. De JOGG aanpak is zo'n geïntegreerde aanpak. We zetten de in 2011 gestart JOGG aanpak daarom voort en werken deze verder uit.

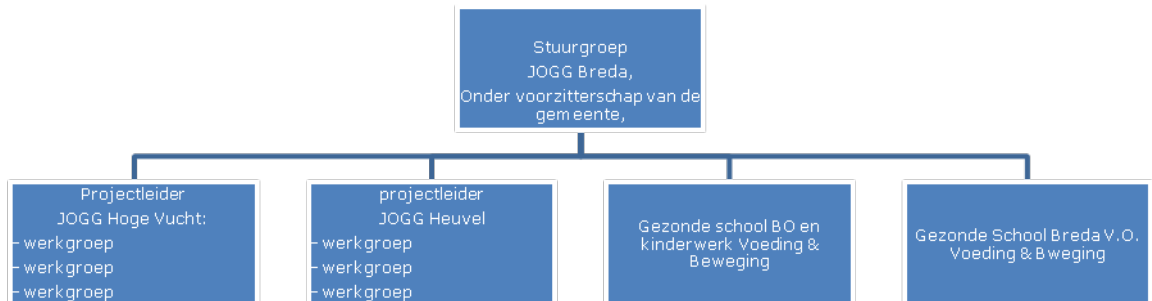
In de JOGG aanpak brengen we de diverse invalshoeken (beleidsvelden) bijeen en bereiden we samen met partners uit het maatschappelijke veld én het bedrijfsleven acties voor en zetten die vervolgens uit. Met deze gecoördineerde aanpak ontstaan gezondheidsprogramma's waarbinnen de uitvoering van activiteiten op elkaar is afgestemd. De gemeente kan betreffende het 'bewegen' makkelijker sturing geven en afstemming realiseren. De gemeente heeft verantwoordelijkheid op meerdere beleidsvelden die hierop inzetten. Wat betreft 'gezonde voeding' zal de JOGG aanpak voornamelijk uitkomst moeten bieden. Hiervoor is publiek-private samenwerking en de inzet van social marketing belangrijk.

De JOGG aanpak steunt op vijf pijlers:

1. Politiek-bestuurlijk draagvlak moet aanwezig zijn
2. Publiek-private samenwerking
3. Sociale marketing; gezondheid verkopen als een mooie spijkerbroek
4. Wetenschappelijke begeleiding en evaluatie
5. Verbinding van preventie en zorg

Binnen JOGG Breda staat het verbinden van bestaande initiatieven op het gebied van gezonde voeding en voldoende bewegen centraal. Eventueel nieuwe activiteiten in het kader van de JOGG aanpak moeten structureel een plaats krijgen. De gezonde keuze moet aantrekkelijk en gemakkelijk zijn. Aansluiten bij de doelgroep en vraaggericht werken is belangrijk. Social marketing geeft hierbij bruikbare handvatten. De JOGG aanpak probeert een maatschappelijke beweging op gang te brengen.

Onder de noemer JOGG Breda werken we aan JOGG Heuvel, JOGG Hoge Vucht, de Gezonde school en Gezonde kinderopvang.

JOGG Heuvel en Hoge Vucht

Begin 2011 is een start gemaakt in de wijk Heuvel. Het percentage overgewicht onder kinderen ligt in deze wijk boven het gemiddelde van Breda. In Heuvel is al eerder met de Gezonde wijk aanpak gestart. Het toepassen van de JOGG aanpak in de wijk en het 'Huis van de Heuvel' dat gerealiseerd wordt zullen het verschil gaan maken. Het plan van aanpak JOGG Heuvel is als bijlage bij deze nota gevoegd. Hierin wordt JOGG aanpak nader uitgelegd en toegelicht. Tevens worden de concrete projectdoelstellingen benoemd. Een actorenanalyse is gemaakt en er is in beeld gebracht wat er allemaal al te doen is in de wijk Heuvel op het gebied van preventie en behandeling van kinderen van 0-19 jaar.

In 2012 maken we een start met JOGG Hoge Vucht. In Hoge Vucht zijn al eerder activiteiten uitgevoerd. Eind 2011 is een netwerkbijeenkomst gehouden met partners

waarin het thema 'Voeding&Beweging' verkend is. Bij JOGG Hoge Vucht werken we in Europees verband samen met de Belgische steden Kortrijk en Antwerpen en de Engelse stad Medway. Hiermee kunnen we een impuls geven aan JOGG in deze wijk.

Als de JOGG aanpak goed werkt in Heuvel en Hoge Vucht, dan wordt deze verder uitgerold over de stad. In de tweede helft van 2013 zal hierover een besluit worden genomen.

Gezonde school en kinderopvang

Vanuit reeds bestaande samenwerkingsverbanden is gewerkt aan de Gezonde School en kinderopvang. De Gezonde School aanpak is vraaggestuurd en was in eerste instantie gericht op het Voortgezet Onderwijs. Vervolgens is ook voor het basisonderwijs en de kinderopvang de aanpak omgebogen naar een vraaggestuurde. Deze aanpak rollen we uit naar de Brede Scholen. Gezondheid is één van de onderwerpen die specifieke aandacht krijgt in het educatieve programma van de Brede Scholen. In de 0-meting die is uitgevoerd onder alle basisscholen en samenwerkende kinderopvangvoorzieningen is in kaart gebracht wat scholen al doen aan gezondheid. Binnen de JOGG wijken worden de activiteiten 'Voeding&Beweging' op de scholen en in de kinderopvang ingebed in de JOGG aanpak.

De Gezonde School aanpak

In de Gezonde School aanpak is inmiddels structureel contact met 18 VO-scholen, waar vanuit de werkgroep een breed palet van interventies wordt ingezet (maatwerk/vraagsturing) onder andere met betrekking tot: eetstoornissen, alcoholpreventie door middel van theater en via mentorlessen (elektronische leeromgeving), seksuele voorlichting - SOA, voeding & beweging (ingebed in mentorlessen, biologielessen en lessen lichamelijke oefening), empowerment van culturele minderheden.

In de werkgroep werken gemeente, GGD, Novadic-Kentron, GGZ, Bredaas Centrum gehandicaptenbeleid en Steunpunt informele zorg samen met de VO scholen.

Uitrol naar basisonderwijs en kinderopvang

In het basisonderwijs en de kinderopvang is ervaring opgedaan met vraaggestuurd werken en inzetten op eigen kracht:

- Structurele samenwerking is opgebouwd met 8 peuterspeelzalen / 15 kinderdagverblijven / 14 buitenschoolse opvang voorzieningen waar preventieactiviteiten (voeding en beweging) op maat zijn uitgevoerd; de activiteiten zijn via methode 'teach the teacher' uitgevoerd, zodat medewerkers deze in het vervolg zelf kunnen uitvoeren;
- 24 basisscholen zijn aangemeld voor schoolgruiten, 6 basisscholen doen mee met 'lekker fit', 2 basisscholen hebben een schooldiëtist.

De activiteiten en programma's 'Voeding&Beweging' die plaatsvinden op andere scholen en de kinderopvang, buiten de JOGG wijken, worden eveneens verantwoord aan de stuurgroep van JOGG Breda. Zo hebben gemeente en samenwerkende partners overzicht over alle activiteiten die bijdragen aan JOGG Breda. Afstemming en versterking van het aanbod vindt vanuit de stuurgroep plaats.

De stuurgroep kan zo sturen op samenhang, in eerste instantie in de JOGG wijken, maar waar mogelijk ook al buiten de JOGG wijken. Bij een verdere uitrol van JOGG naar andere wijken wordt dan niet vanuit een 0-situatie gestart.

6. Uitvoering beleid

Uitvoeringsplannen en programma's

Voor de JOGG wijken Heuvel en Hoge Vucht worden plannen van aanpak opgesteld. Het plan van aanpak Heuvel is gereed en als bijlage bij deze nota gevoegd. Voor Hoge Vucht zal nog een plan worden opgesteld.

Overige activiteiten die bijdragen aan gezondheid zijn ingebed in plannen en programma's van Jong@Breda, wijkontwikkeling, openbare ruimte, mobiliteit, Verzilvering@Breda, Sportimpuls Breda, Integrale Veiligheid

De gemeente onderhoudt regulier contact met de GGD om de activiteiten en programma's van de GGD aan te laten sluiten op het gemeentelijke beleid en om toe te zien op de uitvoering van de infectieziektebestrijding en de technische hygiënezorg.

We willen de komende beleidsperiode de verbinding leggen van preventie met curatie, 1^e en 2^e lijns zorg, omdat dit belangrijke gezondheidswinst op kan leveren. We gaan hiermee aan de slag samen met zorgverzekeraar CZ. We sluiten voorjaar 2012 een contract met CZ, waarin de basisverzekering en aanvullend pakket voor minima is opgenomen. Speerpunten van de samenwerking zijn: uitkeringsgerechtigden, gezamenlijke inkoop van Geestelijke gezondheidszorg en de transitie van de AWBZ zorg.

Andere thema's waarop we de komende jaren samen gaan werken worden nog nader bepaald. We streven naar effectieve en doelmatige inzet van de schaarsere middelen, zodat we optimale gezondheidswinst boeken.

Om te kunnen evalueren brengen we in 2012 in beeld welke resultaten we willen bereiken vanuit de verschillende beleidsvelden die tevens bijdragen aan de gezondheid. Ook kijken we dan wat de stand van zaken is. In het jaar 2015 gaan we na wat de resultaten zijn op dat moment.

Middelen

Uitvoering van het beleid dient plaats te vinden binnen de bestaande budgettaire kaders. Het is mogelijk meer te doen met bestaande budgetten en middelen door effectief samen te werken.

De gemeente heeft voor Volksgezondheid een budget beschikbaar van afgerond €5,7 miljoen per jaar. Dit is voor de uitvoering van taken door de GGD en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ 0-19 jaar). Uitvoering wordt gegeven aan de motie op volksgezondheid in het kader van de takendiscussie. Het budget voor volksgezondheid loopt volgens de uitgangspunten van de motie terug tot €5,5 miljoen in 2015. Besluitvorming over de financiering van de GGD en de JGZ vindt jaarlijks plaats tijdens de begrotingsbehandeling.

Voor lokaal beleid is geen specifiek gemeentelijk budget beschikbaar. De uitdaging is om de samenwerking zo te organiseren dat met reguliere budgetten gewerkt kan worden aan gezondheidsproblemen. De gemeente ontvangt tot en met het jaar 2014 de decentralisatie-uitkering Gezond in de Stad. Deze middelen zijn niet structureel en worden daarom ingezet voor incidentele kosten op het gebied van coaching, onderzoek, communicatie en incidentele activiteiten.

Voor JOGG Hoge Vucht heeft de gemeente een Europese subsidie ontvangen. Met dit Europese samenwerkingsproject wordt ingezet op de verbetering van de leefbaarheid in de buurten, waaronder een verbeterd welzijn en betere gezondheid. Hiervoor is een bedrag beschikbaar voor een periode van 2,5 jaar (vanaf 2012) van 45.000 euro.

Tenslotte, mogelijk verwerven we in het kader van JOGG inkomsten. De bijdrage aan het landelijke bureau worden door het bedrijfsleven opgebracht. Inkomsten uit sponsoring of bijdragen van derden voor JOGG zullen als projectgeld voor JOGG beschikbaar blijven.

Evaluatie

We evalueren onze beleidsdoelen in 2015:

1. In Breda hebben we een gezonde leefomgeving; een omgeving die veilig is en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te recreëren.
2. In Breda zijn voorzieningen op het terrein van zorg, welzijn en sport bereikbaar en toegankelijk.
3. Een toename van het aantal kinderen en jongeren dat dagelijks groente en dagelijks fruit eet.

Vanuit Gezond@Breda evalueren we de derde doelstelling

- *Het aantal kinderen en jongeren dat dagelijks groente en dagelijks fruit eet is in 2015 toegenomen. Huidige cijfers: 28% van de kinderen (0-12) eet niet dagelijks groente en 26% niet dagelijks fruit; van de jongeren (12-18) eet 59% niet dagelijks groente en 87% niet dagelijks fruit.*

De andere beleidsdoelen worden vanuit andere beleidsvelden geëvalueerd. We gaan na welke beleidsdoelen binnen andere beleidsvelden gesteld zijn én die tegelijk ook bijdragen aan de gezondheidsdoelen die we ons hier stellen. We kijken naar indicatoren die daarbij opgenomen zijn. Doelen die we zeker meenemen in de evaluatie zijn:

Sportimpuls Breda

- *In 2014 voldoet 50% van de kinderen en jongeren aan de beweegnorm (dagelijks één uur sportief bewegen, tijdens of na schooltijd). In 2010 was dit percentage 30%.*
- *In 2014 voldoet minimaal 65% van de volwassen Bredanaars aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (minimaal vijf dagen in de week, 30 minuten matig intensief bewegen). In 2010 was dit percentage 56%.*

Jong@Breda

- *Verbreiding van gedachtegoed positief opvoeden: het aantal ontmoetingen tussen ouders en jeugd onderling over opvoeden en opgroeien is in 2014 verhoogd met 50% ten opzichte van 2010.*
- *In 2014 zijn Bredase kinderen, jongeren en ouders meer tevreden over de openbare speel-, ontwikkel-, en ontmoetingsruimte dan in 2010.*

Vrijwilliger@Breda

- *In 2015 is het aantal zorgvrijwilligers met 10% gestegen ten opzicht van 2011.*

Uitvoeringsplan Informele Zorg 2011-2014

- *In 2014 is minstens 80% van de mantelzorgers en zorgvragers op de hoogte van het aanbod voor ondersteuning die de maatschappelijke organisaties kunnen bieden.*

Jaarplan Veiligheid 2012

- *Het alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar en jongeren van 16 jaar tot 23 jaar is gedaald in 2012 ten opzichte van 2007.*

Verzilvering @Breda

- *Het aandeel ouderen en mensen met een beperking, dat problemen verwacht met zelfstandig leven is afgenomen van 37% naar 30%.*
- *Het aandeel ouderen dat problemen verwacht bij zelfstandig wonen is afgenomen van 37% naar 30%.*

De voorgaande opsomming is niet uitputtend. Tevens worden er komend jaar nieuwe doelen geformuleerd op verschillende beleidsvelden. Zo zal er in 2012 een nieuw meerjarenprogramma veiligheid worden opgesteld en is Actieplan Spelen nog in ontwikkeling als onderdeel van Jong@Breda.

Om een goede evaluatie te kunnen uitvoeren van Gezond@Breda maken in 2012 de inventarisatie compleet. Daarin nemen we voor gezondheid alle relevante beleidsdoelen binnen andere beleidsvelden op. In het jaar 2015 meten we de resultaten die bereikt zijn.

Jongeren Op Gezond Gewicht Heuvel

Plan van Aanpak JOGG Heuvel
2011-2015

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Overgewicht in de wijk Heuvel
3. De 5 pijlers volgens de landelijke JOGG aanpak
4. De JOGG aanpak in Heuvel
5. Doelgroep
6. Doelstellingen
7. Organisatie
8. Evaluatie
9. Communicatie
10. Randvoorwaarden
11. Financiën
12. Activiteitenplanning 2011 en verder

Bijlage 1 Actoren-analyse

Bijlage 2 Sociale kaart Heuvel

Bijlage 3 Voorkomen van overgewicht

1. Inleiding

Voor u ligt het plan van aanpak JOGG Heuvel, Jongeren Op Gezond Gewicht Heuvel.

De JOGG Aanpak

JOGG is een landelijke beweging, onder aanvoering van Paul Rosemüller, waarbij iedereen in stad, dorp of wijk zich inzet om gezond eten en bewegen voor jongeren gemakkelijk en aantrekkelijk te maken. Jongeren (0-19), hun ouders en hun omgeving staan hierbij centraal. Het is een lokale aanpak waarbij niet alleen ouders en gezondheidsprofessionals zich bezighouden met het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen, maar bijvoorbeeld ook winkeliers, bedrijven, scholen en de gemeente zelf.

JOGG Breda

In de tweede helft van 2010 heeft het bedrijfsleven zich gemeld om met de gemeente samen te gaan werken in het kader van JOGG. Tegelijkertijd werd bestuurlijk eveneens de wens geuit om JOGG gemeente te worden. De JOGG aanpak sluit helemaal aan op de aanpak die de gemeente voor ogen heeft met Beter Breda. Aansluiting van het bedrijfsleven bij de Bredase aanpak wordt gezien als een grote meerwaarde. Het college heeft op 29 maart 2011 ingestemd met de JOGG aanpak. 20 mei is een overeenkomst getekend door Paul Rosenmüller en Saskia Boelema.

JOGG Heuvel

De gemeente Breda heeft de wijk Heuvel gekozen als JOGG wijk met als doelgroep de 0 – 12 jarigen. Het percentage overgewicht onder kinderen ligt in deze wijk boven het gemiddelde van Breda. In deze wijk vinden al diverse activiteiten plaats op het gebied van voeding en beweging, omdat deze wijk al eerder als “Gezonde Wijk” bestempeld is. Samenhang tussen deze activiteiten ontbreekt nog. Daarnaast bieden activiteiten in het kader van de wijkontwikkeling in Heuvel kansen voor de JOGG aanpak. Zo is recent gestart met de bouw van ‘Het huis van de Heuvel’. Hierin zullen naast de Brede school diverse zorgorganisaties zich huisvesten. In dit kader is samenwerking tussen diverse partijen een vereiste wat weer een positieve uitwerking kan hebben op de JOGG aanpak.

De gemeente heeft in het kader van de JOGG aanpak een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de volgende 5 partnerbedrijven: Hero Benelux, Alpro Soja, Royal Cosun, Perfetti Van Melle en de Weight Watchers. Deze bedrijven dragen de komende 3 tot 5 jaar zorg voor de landelijke contributie voor JOGG deelname. Verder kunnen ze bijdragen aan de JOGG aanpak in Heuvel door uitwisseling van expertise, menskracht, netwerken en communicatiekracht. Op basis van de ervaringen en behaalde resultaten in 2013 zullen de partnerbedrijven besluiten of ze de ondersteuning voor dit project met een tot twee jaar verlengen.

De wijk Heuvel is als eerste JOGG wijk gekozen. Indien deze aanpak succesvol blijkt zal deze aanpak uitgerold worden over andere wijken in Breda.

De ernst van overgewicht

Overgewicht en vooral obesitas worden in verband gebracht met verschillende chronische aandoeningen zoals verschillende vormen van kanker, hart- en vaatziekten en ouderdomsdiabetes (Diabetes Mellitus type 2). Daarnaast kan overgewicht samengaan met lichamelijke beperkingen en psychosociale problemen, zoals depressie bij volwassenen of gepest worden bij kinderen.

Overgewicht en obesitas hangen dan ook samen met hogere sterftekans en verminderde kwaliteit van leven. De levensverwachting voor een 20- jarige met obesitas is 4,5 jaar korter dan voor een 20- jarige met een gezond gewicht.

2. Overgewicht in de wijk Heuvel

In de wijk Heuvel komt overgewicht en obesitas meer voor dan in de rest van Breda. Uit de jeugdmonitor 0-11 jaar (2008) en de extra steekproef die genomen is in de wijk Heuvel blijkt dat 20% van de 0-11 jarigen in Heuvel overgewicht heeft tegenover 10% in heel Breda. 5% heeft obesitas, in Breda is dit 1%.

Overgewicht ontstaat wanneer de energie-inname hoger is dan het energieverbruik. Dus wanneer er meer calorieën worden gegeten dan dat er worden verbruikt. Voldoende bewegen en gezond eten zijn de belangrijke factoren in de strijd tegen overgewicht.

Informatie over het gedrag van kinderen op het gebied van voeding en beweging is belangrijke input voor het project. Wat zijn mogelijke oorzaken van het veelvuldig voorkomen van overgewicht in de wijk Heuvel?

Uit de extra steekproef van de jeugdmonitor 0-11 jaar (2008) die genomen is in de wijk Heuvel komen een aantal cijfers naar voren die mogelijk verband houden met het ontstaan van overgewicht.

8% van de kinderen ontbijt minder dan 5 keer per week, in Breda is dit 2%.

18% van de kinderen eet drie of meer keer per dag een zoet of hartig tussendoortje (Breda 11%)

33% van de kinderen eet niet dagelijks groente (Breda 28%)

22% van de kinderen eet niet dagelijks fruit (Breda 26%)

19% kijkt meer dan 2 uur per dag TV (Breda 8%)

29% is niet in het bezit van een zwemdiploma (Breda 5 %)

25% sport 2 keer per week gemiddeld een uur (Breda 30%)

27% wordt meestal met de auto naar school gebracht (Breda 15%) Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit waarschijnlijk ook komt doordat een groot deel van de kinderen uit Heuvel in een andere wijk naar school gaat.

8% van de ouders is van mening dat hun kind iets of veel te zwaar is (Breda 7%)

Naast gegevens uit de steekproef in Heuvel is een aantal gegevens uit de monitors (0-11 jaar) gedaan door de GGD West-Brabant interessant om mee te nemen als input voor het project in Heuvel.

Overgewicht neemt toe met de leeftijd

Binnen de leeftijdsgroep van 0 t/m 11 jaar neemt het percentage overgewicht toe met de leeftijd. Van 6% bij de 0-3 jarigen tot 11% bij de 8-11 jarigen in de regio West-Brabant. De basisschoolleeftijd is een belangrijke periode voor de preventie van overgewicht.

Bewustwording bij ouders

Uit monitoronderzoek van de GGD blijkt dat ouders het gewicht van hun kind onderschatten en de lengte juist overschatten. Hierdoor beoordelen minder ouders hun kind als te zwaar dan blijkt uit de meetgegevens. Met andere woorden ouders zijn zich niet bewust van het feit dat hun kind te zwaar is.

Betrokken partijen in Heuvel:

De belangrijkste 'partners' in de JOGG aanpak zijn: Ouders, Basisscholen de Keyersmolen en De Piramide, wijkbewoners, GGD West-Brabant, Surplus Welzijn, Breda Actief, de Kobergroep en de gemeente Breda. Binnen de wijk Heuvel is een groot aantal organisaties op een of andere manier betrokken bij de thema's voeding en beweging dan wel bij de doelgroep 0-12 jarigen. De GGD en

de gemeente hebben in kaart gebracht welke partijen dit zijn (zie bijlage 1). Daarna is geïnventariseerd welke activiteiten deze partijen al uitvoeren op het gebied van voeding en beweging. Zie hiervoor bijlage 2: sociale kaart Heuvel.

3. De 5 pijlers volgens de landelijke JOGG aanpak

1. Politiek-bestuurlijk draagvlak

Gezond gewicht als onderdeel van een gezonde leefstijl neemt een belangrijke plaats in het collegeprogramma. Burgemeester en wethouders zijn bekend met, enthousiast over en betrokken bij de JOGG beweging.

2. Publiekprivate samenwerking

Bedrijven leveren een bijdrage op financieel vlak, organisatorisch vlak (deelname aan stuurgroep JOGG Breda) en personeel vlak (het inzetten van expertise en kennis bij JOGG activiteiten).

3. Sociale marketing

'Gezondheid verkopen als een mooie spijkerbroek' daar draait het om bij sociale marketing. Een JOGG-gemeente past de principes van sociale marketing toe op de lokale situatie.

4. Wetenschappelijke begeleiding en evaluatie

Een JOGG-gemeente gebruikt de meest effectieve interventies en meet het effect hiervan. Daarnaast wordt het proces gemeten en waar nodig bijgestuurd.

5. Verbinding preventie en zorg

In een JOGG-gemeente signaleren (zorg)professionals overgewicht in een vroeg stadium. De zorg is goed op elkaar afgestemd en jongeren die zorg nodig hebben komen direct op de juiste plek terecht.

4. De JOGG aanpak in Heuvel

Binnen JOGG Heuvel staat het verbinden van bestaande initiatieven centraal. Eventuele nieuwe activiteiten in het kader van de JOGG aanpak moeten structureel een plaats krijgen. De gezonde keuze moet aantrekkelijk en gemakkelijk zijn. Aansluiten bij de doelgroep en vraaggericht werken is belangrijk. Sociale marketing geeft hierbij bruikbare handvatten. De JOGG aanpak probeert een maatschappelijke beweging op gang te brengen.

Binnen de aanpak van overgewicht zijn er vijf thema's van belang (de **BOFFT** thema's). Hieronder zijn die thema's met bijbehorende boodschap benoemd:

1. **Beweeg** elke dag. Voldoende bewegen is ≥ 1 u/dag. De uit te dragen boodschap hierbij is: laat kinderen elke dag een uur bewegen / buitenspelen. Bewegen is leuk. Daarnaast aandacht voor bewegen in de wijk en gebruik maken van de mogelijkheden die er al in de wijk aanwezig zijn. Denk aan het meer gebruik maken van speelvelden en speeltuinen.
2. **Ontbijt** elke dag. Geef kinderen het goede voorbeeld door zelf ook dagelijks te ontbijten. Het ontbijt is de belangrijkste maaltijd van de dag. De boodschap hierbij is ook dat mensen die dagelijks gezond ontbijten meer kans hebben een gezond gewicht te behouden.
3. **Fruit en groente**. 200 Gram groente en 2 stuks fruit. Hierbij is aandachtspunt dat het belangrijk is dat groente en fruit voorhanden is. Dus insteek op omgeving; indien fruit voor handen is (op school, thuis, in de supermarkt ligt het in het zicht) zullen kinderen het eerder eten.
4. **Fris water** uit de kraan, laat zoete dranken staan. Beperk frisdrank gebruik en (zoete en vette) tussendoortjes. Heeft je kind dorst, geef het dan water of thee zonder suiker. Zoete dranken zijn ook slecht voor de tanden. Boodschap; Drink water, de rest komt later.

5. Tijd om naar buiten te gaan. Beperk schermtijd ,
Maximaal twee uur per dag TV/computer en dan weer lekker naar buiten/
in beweging komen.

We starten in Heuvel met het ophalen van informatie uit de wijk, wat zijn oorzaken van en oplossingen voor het overgewicht in deze wijk? Welk(e) thema('s) spelen het meeste in de wijk? Waar zijn snel resultaten te halen? Bij dit onderzoek (op basis van sociale marketing) zal ondersteuning van de partnerbedrijven gevraagd worden. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek wordt er nadere uitwerking en invulling gegeven aan een passende aanpak met bijbehorend(e) thema ('s).

Alle betrokken organisaties worden gemotiveerd om op hun eigen manier bij te dragen aan de voorgestelde aanpak door b.v. de boodschap uit te dragen, hun activiteiten te verbreden en waar mogelijk te verbinden met andere activiteiten of door de ontwikkeling van nieuwe activiteiten/interventies. JOGG Heuvel kan de betrokken organisaties faciliteren, denk aan communicatie over de thema's en advies over in te zetten interventies. Het streven is om vanuit diverse invalshoeken (bedrijven, scholen, zorg) dezelfde boodschap uit te dragen, ieder op zijn eigen manier. De gezonde leefstijl moet 'gepimpt' en verkocht worden aan de wijkbewoners (bij de uitwerking hiervan zal ondersteuning van de partnerbedrijven gevraagd worden).

We brengen organisaties uit Heuvel in contact met het bedrijfsleven middels een 'Meet en Greet' voor organisaties en daaropvolgend een 'Meet en Match' met bedrijven. Hiermee wordt de betrokkenheid en samenhang in en van de wijk groter. (Hierbij zal ondersteuning van de stichting Betrokken ondernemers, samen voor Breda gevraagd worden).

In de JOGG aanpak komen de 5 pijlers (van de landelijke JOGG aanpak) op onderstaande wijze terug. In de komende periode wordt iedere pijler verder uitgewerkt in een uitvoeringsplan voor de wijk Heuvel.

Pijler 1 Politiek-bestuurlijk draagvlak:

De winstpunten van een gezonde wijk Heuvel:

- Onderwijs: minder schooluitval, meer diploma's
- Financiën: gezonde burgers, minder uitkeringen
- Financiën: gezonde groene omgeving, hogere waarde vastgoed
- Milieu: meer lopen en fietsen, minder vervuiling
- Economie: beter vestigingsklimaat bedrijven en aantrekkelijk voor hoger en middenkader
- Economie: gezondere werknemers, minder verzuim
- Veiligheid: gezonde mensen actiever in de openbare ruimte
- Toerisme: een groene en gezonde gemeente als potentie
- Bestuurlijk: meer waardering voor het bestuur (betere resultaten verkiezingen)
- Imago: een gezonde, beweegvriendelijke wijk als voorbeeld voor Breda
- Draagvlak: werken aan gezondheid als aanjaagfunctie van bijvoorbeeld herstructurering

Het college van B&W ondersteunt de JOGG aanpak voor Breda. Zij hebben in gezamenlijkheid besloten om JOGG gemeente te worden en zijn zeer enthousiast over de JOGG aanpak. Saskia Boelema, wethouder volksgezondheid, heeft de JOGG aanpak in haar portefeuille. Zij informeert de college- en raadsleden. De JOGG aanpak is een onderdeel van de nieuwe nota Volksgezondheid 2012-2015: Gezond leven, gewoon doen.

Zodra er meer informatie beschikbaar is uit het wijkonderzoek in Heuvel zullen alle betrokken sleutelfiguren in de gemeente benaderd worden en zullen er

afspraken gemaakt worden over ieders inzet. Politiek en bestuurlijk betrokkenen zullen specifiek bij relevante activiteiten betrokken worden.

Pijler 2 Publiekprivate samenwerking

De gemeente heeft reeds een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met 5 partnerbedrijven. Daarnaast zijn ook andere bedrijven van harte welkom. Er zijn bedrijven die zich spontaan melden bij de gemeente, daarnaast zal er ook nog actief gezocht gaan worden naar samenwerkingspartners. Deze samenwerkingspartners zullen wel aan een aantal criteria moeten voldoen. De beslissing voor het wel of niet toelaten van een nieuw partnerbedrijf ligt bij de gemeente.

De bedrijven kunnen een bijdrage leveren door het beschikbaar stellen van financiën en/of goederen maar zeker ook door het beschikbaar stellen van hun expertise op het gebied van Sociale Marketing, Social Media, Communicatie, Monitoring e.d.

Pijler 3 Sociale Marketing

In Heuvel stimuleren we kinderen van 0-12 jaar en hun sociale omgeving tot gezond gedrag. We kruipen in de huid van de doelgroep op zoek naar algemene inzichten (stoere jongen, gezellige moeder of sterke moeder) en naar specifieke motivaties en barrières rondom een specifiek doelgedrag. We verleiden de doelgroep en blijven nauw betrokken.

Begin 2012 start een werkgroep (gemeente, GGD, partnerbedrijf) met Sociale Marketing in de wijk Heuvel.

Pijler 4 Wetenschappelijke begeleiding en evaluatie

We maken gebruik van effectieve interventies, documenten uit de JOGG kit en learnings uit de koplopergemeenten.

Er wordt geëvalueerd op de algemene doelen, de tussendoelen en de procesdoelen. We maken daarbij gebruik van de door JOGG ontwikkelde indicatoren.

Pijler 5 Verbinding preventie en zorg

De te beantwoorden vraag is: hoe verbind ik preventie en zorg om kinderen in de wijk Heuvel meer te laten bewegen en gezonder te laten eten? Hoe laat ik zorg- en preventieprofessionals samenwerken om overgewicht bij kinderen terug te dringen? En hoe maak ik preventie vast onderdeel van de taken binnen de zorg? Uitgangspunt bij JOGG Heuvel is niet het ontwikkelen van nieuwe interventies, maar het verbinden en het in samenhang uitvoeren. Het verbinden van zorg en preventie draagt eraan bij dat preventieve interventies, signalering en behandeling gecoördineerd en in samenhang worden uitgevoerd. Dit betekent actie vanuit zoveel mogelijk betrokken partijen. JOGG landelijk levert in 2012 een stappenplan om deze pijler zo goed mogelijk te interpreteren. In de nadere uitwerking van deze pijler wordt gebruik gemaakt van dit stappenplan.

5. Doelgroep

JOGG Heuvel richt zich op alle jongeren van 0-12 jaar in de wijk Heuvel. Om deze jongeren te bereiken spelen hun sociale omgeving en intermediairs een belangrijke rol. Bij sociale omgeving kan gedacht worden aan mensen uit de omgeving van de jongeren die invloed hebben op hun eet- en beweeggedrag. Denk aan ouders, grootouders, vrienden, vriendinnen. De intermediaire doelgroep bestaat uit onder andere, leerkrachten, trainers, leidsters kindercentra, sociaal verpleegkundigen, jeugdartsen, diëtisten etc.

De doelgroep is te bereiken via settings zoals kindercentra, consultatiebureaus en jeugdgezondheidszorg GGD, peuterspeelzalen, basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs, sportverenigingen, wijkcentra.

6. Doelstellingen

De ambitie van de JOGG aanpak:

'De gezonde keuze is gemakkelijk én aantrekkelijk voor de kinderen (0 t/m 11 jaar) in de wijk Heuvel'.

Indicatoren:

Dit wordt in beeld gebracht via de jeugdmonitor 0 t/m 11 (2013 en 2017):

1. Eind 2013 is de trend rondom overgewicht (inclusief obesitas) omgebogen tot een daling bij de 0 t/m 11 jarigen in Heuvel
2. Eind 2013 zit het aandeel kinderen dat minder dan 5 keer per week ontbijt, op het niveau van de rest van Breda
3. Eind 2013 is het aandeel kinderen dat groente en fruit consumeert toegenomen met 5%.
4. Eind 2013 zijn er meer kinderen van 0 t/m 11 in de wijk Heuvel die 2 keer per week minimaal een uur sporten.
5. Eind 2013 is het percentage ouders wat van mening is dat hun kind te zwaar is gelijk met het percentage kinderen 0 t/m 11 jaar met overgewicht

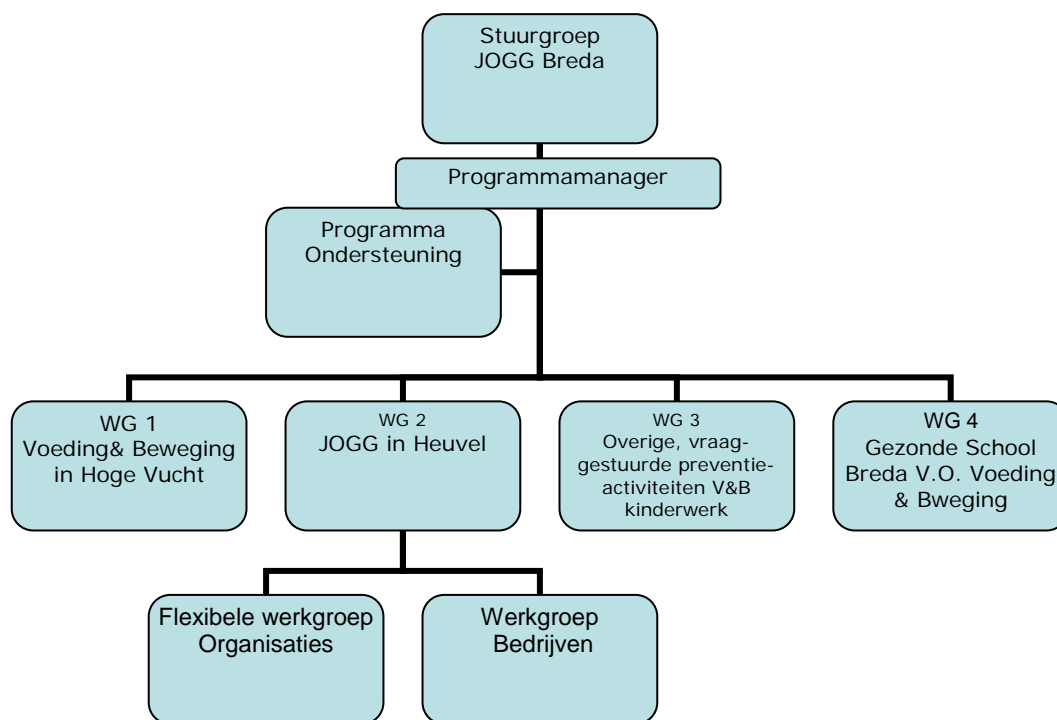
Proces doelstellingen

1. Voor iedere JOGG pijler wordt een concreet uitvoeringsplan met hierin doelstellingen geformuleerd.
2. Er is een meet en greet en een meet en match georganiseerd voor organisaties en bedrijven in de wijk Heuvel.
3. Er is meer intersectorale samenwerking rond een of meerdere BOFFT thema's in de wijk Heuvel.
4. Betrokken organisaties en bedrijven in de wijk Heuvel hebben activiteiten uitgevoerd in de lijn van de voorgestelde aanpak o.b.v het wijkonderzoek rondom de BOFFT thema's.
5. Per activiteit wordt vast gelegd welke organisaties en bedrijven samenwerken.

7. Organisatie

Voor de organisatie van JOGG Breda wordt verwezen naar plan van aanpak 'JOGG Breda 2011-2015'. JOGG Heuvel is organisatorisch aangehaakt bij het programma Breda in Balans, dat tijdens de stuurgroepvergadering van 27 mei 2011 is omgedoopt tot JOGG Breda. Zie hieronder het organogram.

Aan de stuurgroep JOGG Breda wordt een afvaardiging van het bedrijfsleven toegevoegd, zodat alle relevante actoren hierin zitting hebben. In deze stuurgroep worden de vorderingen van het programma besproken en vindt eventuele bijsturing van het programma plaats. Gaat dit werken? Moet er nog met wethouders gesproken worden over meer uren vrijmaken? Gaat er nog gekeken worden naar inzet private partijen in werkgroepen? Komt er ook een werkgroep onderzoek en evaluatie? Werkgroep SMK? Werkgroep communicatie?

Met betrekking tot JOGG Heuvel is er een gemeentelijke projectleider die zich richt op het proces en de organisatie. Daarnaast is er een inhoudelijke projectleider vanuit de GGD West-Brabant. De werkgroep JOGG heeft twee deelwerkgroepen:

- de flexibele werkgroep organisaties is een werkgroep die afhankelijk van de uit te voeren activiteiten samengesteld wordt. Voorzitter van deze werkgroep is de gemeente. Overige partners kunnen zijn: GGD, Surplus welzijn, Onderwijs, Breda Actief, Wijkraad, Kober, Woningbouwvereniging, bedrijven, 1^e lijns hulpverlening e.d.
- de Werkgroep bedrijven waarin de contactpersonen van de 5 partnerbedrijven van de gemeente zitting hebben.

De gemeente houdt de partnerbedrijven halfjaarlijks op de hoogte over de voortgang van de uitvoering van de JOGG-aanpak.

De wethouder Volksgezondheid, Saskia Boelema, vertegenwoordigt het college van B&W van Breda in de JOGG aanpak.

Het landelijke JOGG bureau levert training, ondersteuning en advies aan de gemeente.

8. Evaluatie

Om financiële redenen is het op dit moment niet mogelijk om voor dit project aparte metingen (nulmeting, tussenmeting) te doen. Daarom wordt er zoveel mogelijk uitgegaan van de cijfers die beschikbaar zijn uit de jeugdmonitor 2008 en de daarop volgende metingen. Het is voor de evaluatie van de JOGG aanpak noodzakelijk dat er in de wijk Heuvel een extra steekproef wordt genomen.

Daarnaast wordt er een procesevaluatie gedaan bij de betrokken organisaties en bedrijven. De partnerbedrijven evalueren jaarlijks de samenwerking en de uitvoering van de JOGG-aanpak. Tijdens deze (proces)evaluatie komen onder andere aan de orde: de voortgang ten opzichte van Plan van Aanpak, ervaringen en *best practices*, samenwerking met publieke en private organisaties en de

effectevaluatie. De procesevaluatie wordt in een later stadium concreet uitgewerkt.

In een registratiesysteem wordt bijgehouden wat voor activiteiten plaats vinden binnen JOGG en dit wordt gebruikt voor de evaluatie.

9. Communicatie

In samenwerking met de afdeling communicatie van de gemeente Breda wordt een communicatieplan opgesteld.

Ideeën zijn: gebruik maken van stads TV maar ook sociale media. Denk aan Hyves, Facebook, Twitter, APP. Aansluiten bij bestaande nieuwsitems. Avans hogeschool heeft vaak 3^e of 4^e jaars studenten die hierbij een rol kunnen spelen. Samenwerken met de bedrijven (b.v. ondersteuning bij inzet van social media, voorlichtingen organiseren, hoe belang van gezonde leefstijl te 'pimpen', voor de verdere uitwerking hiervan wordt ondersteuning van de partnerbedrijven gevraagd)).

Het landelijke JOGG bureau ontwikkelt de komende tijd verschillende ondersteunende materialen, zoals artikelen in HAH-bladen, online-bannering, posters, filmpjes, nieuwsbrieven, brochure(s), etc. Deze worden binnen JOGG Heuvel gebruikt. Hierbij wordt rekening gehouden met de communicatierichtlijnen van JOGG. Landelijke communicatiemiddelen helpen bij het communiceren van de JOGG-boodschap en moedigt jongeren, lokale organisaties en/of bedrijven aan om mee te doen met activiteiten.

Bij de uitingen vanuit JOGG worden zoveel mogelijk de afgesproken projectthema's uitgedragen. Hierdoor krijgt het abstracte begrip 'gezonde voeding' een meer concrete en haalbare uiting. Iedere twee maanden zal één van de thema's centraal staan in de communicatie vanuit JOGG Heuvel. In de communicatie wordt het thema meer concreet uitgewerkt in heldere boodschappen.

10. Randvoorwaarden

Betrokkenheid, financiële en inhoudelijke bijdrage van de partnerbedrijven

Betrokkenheid en ondersteuning van lokale organisaties

Betrokkenheid en ondersteuning van lokale bedrijven

Criteria voor interventies:

- De interventies zijn gebaseerd op de landelijke normen op het gebied van voeding en beweging: NNGB 1 uur per dag / richtlijnen goede voeding
- Interventies zijn bij voorkeur opgenomen in de Idatabase van het centrum gezond leven.
- Interventies hebben (de mogelijkheid) om structureel uitgevoerd te worden
- Interventies worden lokaal (in de wijk Heuvel) uitgevoerd

11. Financiën

	Bedrag	Toelichting
Inzet GGD 2011	Totaal bedrag maatwerk € 44.436	Maatwerkafspraken 2011 worden ingezet binnen JOGG Heuvel, project Hoge Vucht en vraaggestuurde preventieactiviteiten.

Inzet GGD 2012	Deel bedrag maatwerk	Maatwerkafspraken 2012 worden ingezet binnen JOGG Heuvel, project Hoge Vucht en vraaggestuurde preventieactiviteiten.
Inzet GGD 2013	Nog geen duidelijkheid over	Nog geen maatwerkafspraken gemaakt met GGD
Inzet gemeente 2011	€10.000,- eenmalig budget Uren 2011 Ria (160) en Stan (80)	Eenmalig budget gemeente Breda Reguliere uren medewerkers
Inzet gemeente 2012	454 uur projectleider 454 uur gebiedsmanager	Reguliere uren medewerkers
Inzet gemeente 2013	454 uur projectleider 454 uur gebiedsmanager	Reguliere uren medewerkers

12. Activiteitenplanning 2011 en verder:

Mei 2011: Opstellen en ondertekenen samenwerkingsovereenkomst gemeente Breda en JOGG
Mei-oktober 2011: Voorbereiding JOGG actieweek 16 t/m 20 oktober 2011
Mei-november 2011: opstellen Plan van Aanpak JOGG Heuvel
Mei-september 2011: opstellen samenwerkingsovereenkomst gemeente Breda en partnerbedrijven
16 t/m 20 oktober 2011 JOGG actieweek Heuvel
November-december 2011: uitwerken uitvoeringsplannen per pijler
November-december 2011: uitwerken ideeën voor themagerichte aanpak (BOFFT)
November-december 2011: opstellen criteria voor aansluiting nieuwe bedrijven
November-december 2011 formuleren mogelijkheden voor ondersteuning vanuit (partner)bedrijven.
Juni-november 2011: opstellen communicatieplan
Juni-november 2011: opstellen evaluatiemethodiek
Doorlopend: informeren partijen en organisaties over JOGG Heuvel
Doorlopend: werving nieuwe bedrijven
Januari-april 2012 Wijkonderzoek in Heuvel (Sociale Marketing)
April 2012: Gemeentebrede themabijeenkomst JOGG aanpak
Februari 2012 Meet en Greet organisaties Heuvel
Juni 2012 Meet en Match Organisaties en Bedrijven Heuvel

Op basis van de bevindingen uit de Sociale Marketing en de uitvoeringsplannen per pijler zal de verdere aanpak vorm gegeven worden.

Bijlage 1: Actoren-analyse

Landelijke JOGG bureau

Stuurgroep JOGG Breda:

Amphia ziekenhuis

GGD West-Brabant

Gemeente

Kober groep

Thebe en Careijn

Stichting Bredase Aangepaste Sporten

Breda-actief

Breda West Paramedisch Centrum, fysiotherapeut

Huisartsen Zorggroep Breda e.o.

Zorgcentrum Oranjehaave

Afvaardiging bedrijfsleven, Perfetti Van Melle

Actoren JOGG Heuvel:

Partnerbedrijven: Hero Benelux, Alpro Soja, Royal Cosun, Perfetti Van Melle,

Weight Watchers

Overige bedrijven: Brabant Water, lokale ondernemers

Stichting Betrokken ondernemers Samen voor Breda

GGD West Brabant

Surplus (welzijns-en jongerenwerk)

Breda-actief

Basisschool De Piramide

Basisschool De Keyersmolen

Basisschool De eerste Rith

Basisschool Sinte Maerte

VO school Prinsentuin

De Rooi pannen (ROC opleiding)

Brede school Heuvel (medio 2012)

Huis van de Heuvel (restaurantfunctie / Brede school)

CJG William Simons en Eveline Pijnenborg

Combinatiefunctionaris Brede school

BSO (buitenschoolse opvang)

Kobergroep (kinderopvang)

Partners van samen starten:

Consultatiebureau

Huisartsen

Diëtisten (oa Thebe)

Careijn thuiszorg

GGD jeugdgezondheidszorg

Fysiotherapeut (oa Pieter van Ginneke)

Wijkraad Heuvel

Woningbouwvereniging BREBURG

Nac teamplay

Sportclub Heuvel

Bredase ring (boxen)

Judoleraar Buitenschoolse opvang

Managirls (dansclub Heuvel)

Yogasite

Marokkaanse vrouwen comité / theehuisgroep

Speelvoorzieningen in de wijk

Panaveld Dr. Ariensplein

Veldjes Hutsonstraat

Thorbeckeplein T Schip

Bijlage 2: Sociale kaart Heuvel (Versie 24 juni 2011)

sociale kaart overgewicht preventie en behandeling kinderen van 0-19 jaar in Heuvel					
doelgroep	interventie	Type interventie	Korte omschrijving	aanbieder	Wijze van doorverwijzen/aanmelden
Zwangere vrouwen, baby's					
Zwangere vrouwen	Samen starten	preventie	Samenwerking van gemeente en zorgpartijen met als doel het voorkomen van psychische, emotionele en gedragsstoornissen bij (heel) jonge kinderen	Samenwerking van gemeente, thuiszorg, IMW, GGD en Jeugdzorg	
Baby's tot 1 jaar	Consultatiebureau jeugdgezondheidszorg	preventie		Careyn	
Kinderen 0-4 jaar					
Kinderen van 0 – 4 jaar en hun ouders	Consultatiebureau jeugdgezondheidszorg	preventie		Careyn	
	Speel mee	opvoeding		Surplus	
	speelothek	opvoeding		Surplus	
	Peuterspeelzalen		Voorschoolse educatie	Kober	
	CJG (ambassadeursmoeders)	zorg	Vraagbaak voor ouders, opvoeders en kinderen van 0 – 23 jaar voor opvoedingsvragen	Alle samenwerkende partijen (gemeente, Careyn, jeugdzorg, GGD, Mee, IMW, Surplus, Zuidwester)	
Leidsters, ouders en kinderen van kindercentra (0-4 jaar)	'Hapjes voor de eerste stapjes'	Interventie	Programma voor leidsters van kindercentra. Onderdelen: -2 Workshops: 'voeding' en	GGD Thebe SSNB	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant

			<p>'beweging'</p> <ul style="list-style-type: none"> -Lesmap uit te voeren met kinderen - Ouderbetrokkenheid: beweegtips, folder, workshop. -Advies over voedingsbeleid. 		
Ouders van kinderen van 0-4 jaar	Eetplezier en beweegkriebels	Interventie	Een workshop voor ouders over eten, bewegen en opvoeding. Materialen: handleiding, DVD, poster, folders	NISB, Voedingscentrum, convenant gezond gewicht	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, kinderen en ouders van 2-4 jaar (Pilotfase)	Makkelijke Moestuinen	Interventie	Ouders en pedagogische medewerkers worden voorgelicht over het moestuinieren en gezonde voeding. Voor de peuters is er educatief materiaal om te tuinieren en verwerkingsopdrachten	Gemeente Rotterdam, GGD Rotterdam, Nutricia	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Kinderen van 2 – 4 jaar met overgewicht en hun ouders	Diëtiste	behandeling	Op verwijzing van een arts kan cliënt door diëtist worden behandeld; individueel of in groepsverband	Thebe	
Ouders met kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar (Pilotfase)	Campagne <i>Geef het gezonde voorbeeld!</i> module Instuiven	Interventie	Instuif in een wijk, voor ouders met hun kinderen. Thema gezonde voeding en bewegen: <ul style="list-style-type: none"> - workshops van een kwartier - Stands met informatie en persoonlijk advies, - Ouders kunnen digitaal 	Voedingscentrum en NISB	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant

			hun eigen voorbeeldgedrag testen - Voor de kinderen spelen en bewegen in de beweegruijnte met begeleiding.		
Kinderen van 4 – 12 jaar en hun ouders					
Kinderen van 4 – 12 jaar	Jeugdgezondheidszorg signaleren, adviseren	preventie	Screenen lengte en gewicht en onderzoek op indicatie; gezondheidsaspecten, BMI, tijdens de reguliere onderzoeksmomenten van kinderen in groep 2 en 7 van basisschool en klas 2 VO. <u>Bij overgewicht</u> : drie vervolgggesprekken zijn mogelijk. <u>Bij obesitas</u> : verwijzen naar de huisarts	GGD West-Brabant	
	Brede school activiteiten	educatie	Vooral activiteiten gericht op verbeteren taalontwikkeling, bewegen en gezondheid	Partners brede school	
	Speel mee	opvoeding	Ouders leren hun kinderen spelen	Surplus	
	speelothek	opvoeding	speluitleen	Surplus	
	kinderkookclub	Gezonde voeding	Kinderen leren koken. Gezond kan ook lekker zijn	Vrijwilligers	
	Moestuin Heuvel	natuureducatie	Kinderen onderhouden hun moestuin	Vrijwilligers	
	Sportclub Heuvel	bewegen	Kinderen nemen deel aan sportactiviteiten	Brede school	
	Speeltuin Heuvelbrink	bewegen	Basis speelvoorziening	Gemeente	
Kinderen van 8-12 jaar	Superchef's	Interventie	Gezond koken op de BSO of in de wijk	Voedingscentrum	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant

	12 speelplekken		Spelen in de openbare ruimte	Gemeente	
Basisscholen groep 1 t/m 8	Lekker fit! <i>In overleg lekker fit! met extra aanbod; schooldiëtist, fittesten, gastlessen</i>	Interventie	Lesmateriaal (handleidingen en werkboekjes) gericht op voeding, beweging en gezonde keuzes. Voor basisscholen groep 1 t/m 8	Hartstichting, Wolters-Noordhof	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Kinderen met overgewicht	Schooldiëtist	behandeling	Dit is een optie binnen Lekker fit! Kinderen met overgewicht verwijzen naar diëtiste die evt. in de wijk of op school komt	GGD Thebe	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Basisschool groepen 1 t/m 8	Gastlessen door diëtiste: Smaaklessen ontbijtles, supermarktles	Interventie	Dit is een optie binnen Lekker fit! Gastles voor basisscholen die meedoen aan lekker fit	GGD Thebe	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Ouders van kinderen van de basisschool	Ouderavond	Interventie	Ouderavond voeding en beweging voor scholen die meedoen aan lekker fit!	GGD Thebe	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Basisschool	Schoolgruiten	Interventie	Organiseren van het eten van groente en fruit op basisscholen, hieraan gekoppeld bestaan lessen, advisering en PR materialen	Steunpunt schoolgruiten en smaaklessen	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
BSO	Smaakplezier	Interventie	Programma rond voeding en beweging voor kinderen op de BSO (8-12 jaar?)	Nazoeken??	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Kinderen van 4 – 12 jaar en hun ouders					
Kinderen van 8 – 12 jaar	Jeugdgezondheidszorg signaleren, adviseren	preventie		GGD	
Kinderen van 8 -12 jaar met overgewicht	Jeugdgezondheidszorg signaleren, adviseren	preventie		GGD	
Kinderen met overgewicht	Multidisciplinaire cursus voor kinderen met	behandeling	Programma gericht op voeding, beweging en	Kinderpraktijk Breda	Informatie opvragen bij GGD

	overgewicht		pedagogische ondersteuning Cursus waarbij kinderen gaan sporten obv fysiotherapeut. Daarnaast (op)voedingsadvies en begeleiding door psycholoog / jeugdverpleegkundige		West-Brabant
Jongeren 12 – 19 jaar					
12 – 19 jaar	Jongerenactiviteiten buurthuis Scheldestraat	Vrije tijdsbesteding	Jongeren organiseren vrije tijdsactiviteiten	Surplus	
	meidengroep	Vrije tijdsbesteding	Meiden organiseren vrije tijdsactiviteiten	Surplus	
	Vereniging Mañana girls/majoretten	bewegen	sportvereniging	vrijwilligers	
Middelbare school	Gezonde schoolkantine	Interventie	Project ism school en cateraar om kantine 'gezond te maken' en beleid op te stellen	Voedingscentrum	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Middelbare school	Krachtvoer Do-it (is een andere mogelijkheid)	Interventie	Interventies voor VMBO op thema voeding en beweging	Nazoeken?	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
12 – 19 jaar met overgewicht	Dieetbehandeling door een diëtist	behandeling	Op verwijzing van een arts heeft eenieder met een basisverzekering recht op 4 uur dieetbehandeling per jaar.	Thebe	
	Pit stop			Scheldestraat	
ouders					
ouders	ouderkamer	opvoedingsondersteuning	Vergroten ouderbetrokkenheid	Brede school	
	Samen starten	preventie	Ouders adequaat voorlichten over opvoeding, voeding en zorg	Zie boven	

	Spel aan huis	opvoedingsondersteuning	Ouders leren spelen met hun kinderen	Surplus	
	CJG	Opvoedingsondersteuning en voegsignalering	Ouders steunen in hun vragen		
	Dieetbehandeling door een diëtist	behandeling	Op verwijzing van een arts heeft eenieder met een basisverzekering recht op 4 uur dieetbehandeling per jaar.	Thebe	
	Moeders informeren moeders				Marijke van de Loo 06-12893910
Volwassenen	Goede voeding hoeft niet veel te kosten	Interventie	Voorlichtingsavond over gezond eten voor weinig geld. Afhankelijk van de wens van de deelnemers kan een supermarktrondleiding onderdeel uitmaken van de cursus. De voorlichting kan onderdeel uitmaken van de budgetteringscursus 'Rondkomen met inkomen' van de kredietbank.	GGD Kredietbank Thebe	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Volwassenen Moet nog ontwikkeld worden	Wandelingen IVN	Interventie	IVN heeft de opdracht gekregen wandelingen uit te zetten in stedelijk gebied. Doelgroep mensen met overgewicht	IVN Contactgegevens bekend bij GGD	Informatie opvragen bij GGD West-Brabant
Ouderen en mensen met een beperking	beweegprogramma Het MBvO-programma in steunpunt De Brink (Heuvel): Woensdagochtend: 2 gymgroepen Donderdagmiddag:		Uitgangspunt voor de beweegactiviteiten is het verbeteren dan wel in stand houden van de ADL-functies inclusief balans (valpreventie)	WIJ Houders van een Bredapas ontvangen 50% korting	

	1 gymgroep Dinsdagochtend: 2 chi kung groepen Woensdagmiddag: 1 yogagroep Woensdagmiddag: 1 zityoga groep				
--	---	--	--	--	--

Bijlage 3: Cijfers voorkomen overgewicht

De ernst van overgewicht

Overgewicht en vooral obesitas worden in verband gebracht met verschillende chronische aandoeningen zoals verschillende vormen van kanker, hart- en vaatziekten en ouderdomsdiabetes (Diabetes Mellitus type 2). Daarnaast kan overgewicht samengaan met lichamelijke beperkingen en psychosociale problemen, zoals depressie bij volwassenen of gepest worden bij kinderen. Overgewicht en obesitas hangen dan ook samen met hogere sterftekans en verminderde kwaliteit van leven. De levensverwachting voor een 20- jarige met obesitas is 4,5 jaar korter dan voor een 20- jarige met een gezond gewicht.

Overgewicht in cijfers

Het percentage overgewicht in Nederland is de afgelopen decennia gestegen. In 1997 kwam overgewicht bij de jeugd bijna twee keer zo vaak voor als in 1980. In 2008 kampte de helft van de Nederlandse mannen met overgewicht en twee op de vijf vrouwen. Een op de tien mannen en 12% van de vrouwen heeft zelfs te maken met ernstig overgewicht (obesitas) (CBS 2009).

Overgewicht bij kinderen en jongeren

	Landelijk (2-21 jarige)	West- Brabant	Breda	Heuvel*
Overgewicht (exl obesitas) 0-11 jaar	12%	10%	10%	20%
obesitas 0-11 jaar	2%	2%	1%	5%
Totaal overgewicht	14%	12%	11%	25%

Bron: Regionaal Kompas/ Jeugdmonitor 0-11 jaar GGD West-Brabant 2008

**Cijfers uit de extra steekproef van de jeugdmonitor 0-11 jaar (2008)*

In bovenstaande tabel is een kolom opgenomen met cijfers uit de extra steekproef van de Jeugdmonitor 0-11 jaar (2008) die genomen is in de wijk Heuvel. Hieruit blijkt dat het percentage overgewicht en obesitas in de wijk Heuvel hoger ligt dan in de rest van Breda en Nederland.

Probleemanalyse

Overgewicht ontstaat wanneer de energie-inname hoger is dan het energieverbruik. Bewegen en gezond eten zijn de belangrijke factoren in de strijd tegen overgewicht. Informatie over het gedrag van kinderen op het gebied van voeding en beweging zijn dan ook belangrijke input voor het project. Hieronder volgen gegevens uit de monitors gedaan door de GGD West-Brabant. Opgemerkt dient te worden dat deze informatie uiteraard niet volledig is. Het is aan te bevelen informatie op te halen uit de wijk zelf; wat zijn volgens bewoners of bijvoorbeeld sleutelfiguren oorzaken van en oplossingen voor het overgewicht probleem?

Gegevens uit de jeugdmonitor

Beweging

Uit de gegevens vanuit de jeugdmonitors 0-11 jaar en 12-18 jaar (GGD West-Brabant) blijkt dat 82% van de 4-11 jarigen in Breda is aangesloten is bij een sportvereniging. Van de jongeren is 67% lid van een sportvereniging. Van de

kinderen van 0-11 jaar voldoet 90% aan de Nederlandse Norm gezond Bewegen (NNGB, ≥ 1 u/dag). Van de 12-18 jarigen is dit slechts 24%. Deze percentages komen ongeveer overeen met het gemiddelde in de regio West-Brabant.

Overgewicht neemt toe met de leeftijd

Binnen de leeftijdsgroep van 0 t/m 11 jaar neemt het percentage overgewicht toe met de leeftijd. Van 6% bij de 0-3 jarigen tot 11% bij de 8-11 jarigen in de regio West-Brabant. Overgewicht op jonge leeftijd is een goede voorspeller voor overgewicht, ziekte en sterfte op volwassen leeftijd. Het gedrag van kinderen is gemakkelijker te beïnvloeden dan dat van volwassenen, omdat bij de laatste groep bepaalde gewoontes al zijn ingesleten.

Voeding

De belangrijkste oorzaak voor het ontstaan van overgewicht is een verkeerde balans tussen energie-inname via voeding en energiebesteding (voornamelijk via lichamelijke activiteit). Van de West-Brabantse kinderen eet 35% niet dagelijks groente en 32% eet niet dagelijks fruit (vanaf 1 jaar). Daarnaast eet 12% van de kinderen 3 of meer zoete of hartige tussendoortjes per dag.

Gewicht wordt onderschat door de ouders

Van de ouders die de enquête (jeugdmonitor) invulden vindt 8% het gewicht van hun kind iets of veel te zwaar. Uit de opgegeven lengte en het gewicht kan voor kinderen in de leeftijd van 2 jaar of ouder bepaald worden of zij overgewicht hebben. In de regio West-Brabant is dit bij 12% van de kinderen het geval. Daarvan heeft 2% van de 2-11 jarigen ernstig overgewicht (obesitas). Overigens wordt bij zelfrapportage, zoals met de jeugdenquête, het percentage overgewicht vaak onderschat. Dit komt omdat ouders het gewicht onderschatten en de lengte juist overschatten (Jansen et al, 20062).

Achtergrondkenmerken

Naast geslacht en leeftijd is er ook gekeken naar de samenhang van overgewicht met andere achtergrondkenmerken zoals onderwijstype, gezinssamenstelling, etniciteit en stedelijkheid. Net als landelijk hebben jongeren in de regio West-Brabant die op het VMBO (15%) of MBO (17%) zitten vaker overgewicht in vergelijking met de leerlingen van de HAVO/VWO/HBO/WO (HAVO+) (9%). Jongeren uit een tweeouder gezin hebben minder vaak overgewicht (13%). Daarnaast hebben niet-westerse allochtone jongeren vaker overgewicht dan autochtone jongeren (22% vs 12%).
Bron: gezondheidsatlas 0-11 jarigen

Steekproef in de wijk Heuvel

Cijfers uit de extra steekproef van de Jeugdmonitor 0-11 jaar (2008) die genomen is in de wijk Heuvel komen de volgende gegevens naar voren.
8% van de kinderen ontbijt minder dan 5 keer per week (Breda 2 %)
18% neemt drie of meer keer per dag een zoet of hartig tussendoortje (Breda 11%)
19% kijkt meer dan 2 uur per dag TV (Breda 8%)
29% is niet in het bezit van een zwemdiploma (Breda 5 %)
27% wordt meestal met de auto naar school gebracht (Breda 15%)